

Türkiye’de Kamu Yönetimi Lisans Eğitimi: Öğrenci Tercihinde Etkili Olan Faktörler Üzerine Bir Değerlendirme ¹

Erkan ARSLAN

Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yıldızeli MYO, Yerel Yönetimler Programı, erkana@cumhuriyet.edu.tr
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-8273-9460>

Fatih GÜRSES

Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi İnegöl İşletme Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri, fatihgurses@uludag.edu.tr
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9922-8571>

Ali ÇİÇEK

Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yıldızeli MYO, Yerel Yönetimler Programı, alicicek@cumhuriyet.edu.tr
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9875-2400>

Öz

Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi uzun zamandır akademik çalışmalara konu edilmektedir. Fakat son dönemde akademik çevrelerce kamu yönetimi eğitiminin daha yoğun bir şekilde ele alındığı ve tartışıldığı gözlenmektedir. Sempozyum, bilimsel eser (kitap, makale vb.) ve çalıştay gibi platformlarda çeşitli yönleriyle ele alınan ve tartışılan Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi; bu çalışmada ise talep odaklı bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu anlamda, çalışma kamu yönetimi eğitimi almaya talip olanların kamu yönetimi eğitimini ne amaçla tercih ettiklerine ya da başka bir deyişle kamu yönetimi eğitiminden beklentilerinin neler olduğuna odaklanmaktadır. Buradan hareketle, çalışmanın amacı kamu yönetimi öğrencileri ve mezunlarının kamu yönetimi eğitimi tercihinde kendilerini motive eden unsurların belirlenmesi olarak ifade edilebilir. Çalışma kapsamında Türkiye’de kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimi veren 26 farklı üniversiteden toplamda 146 öğrenci ve mezuna anket uygulanmıştır. Bulgular göstermektedir ki; kamu yönetimi eğitimi gören ve bu

¹ Makale Geliş/Kabul Tarihi: 17.04.2019 / 02.08.2019

Künye Bilgisi: Arslan, E. Gürses, F., Çiçek, A. (2019). Türkiye’de Kamu Yönetimi Lisans Eğitimi: Öğrenci Tercihinde Etkili Olan Faktörler Üzerine Bir Değerlendirme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (2), 507-526. DOI: 10.33437/ksusbd.554874

bölümden mezun olanların büyük bir çoğunluğu kamu yönetimi eğitimi alma konusunda bilinçli ve istekli bir tercihte bulunmuşlardır. Yine katılımcıların kamu yönetimi eğitimi tercihinde en önemli belirleyicinin kendileri olduğu gözlenmiştir. Diğer taraftan katılımcıları kamu yönetimi eğitimi almaya teşvik eden en önemli unsur ise kamu yönetimi eğitiminin katılımcıların kendilerini geliştirebilmelerine olanak sunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Kamu Yönetimi Lisans Eğitimi, Bölüm Tercih Motivasyonu, Türkiye.

Undergraduate Education in Public Administration in Turkey: An Evaluation of Factors Affecting the Student Preferences

Abstract

Public administration education in Turkey is the subject of academic study for a long time. However, it has been observed that public administration education has been examined and discussed more intensively in the last period. As symposium, scientific works (books, articles, etc.) and workshops on various aspects of platforms has been examined and discussed public administration education in Turkey; in this study, it is handled from a demand-oriented perspective. In this sense, the study focuses on what the people who aspire to receive public administration education prefer for public administration education or what they expect from public administration education. From this point of view, the aim of the study can be defined as the determination of the motivating elements of public administration students and graduates in the choice of public administration education. In this study, 146 public administration students and graduates from 26 different universities were interviewed. The findings show that; the majority of those who have studied public administration have made a conscious and willing choice to receive public administration education. Again, the most important determinant of the participants' choice of public administration education is their own. On the other hand, the most important factor that encourages participants to take public administration education is that public administration education allows participants to develop themselves.

Keywords: Public Administration, Political Science and Public Administration, Undergraduate Education in Public Administration, Department Preference Motivation, Turkey.

GİRİŞ

Eğitim, belirlenen bir anlayış veya felsefe etrafında bireylere belirli birtakım amaçların kazandırılması ve istenen davranışların bireyde oluşturulması için yapılan kısa-uzun vadeli, dar-geniş kapsamlı farklı pratikleri olan öğretim süreçlerinin birleşimidir (Çiner, 2015:3). Bu açıdan eğitim faaliyetleri planlı, amaçlı ve bilinçli etkinliklerden oluşmaktadır. Eğitim, temel bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde bireyde daha fazla düşünmeyi, araştırmayı, davranışlarından sorumlu olmayı ve davranışlarını kontrol etmeyi içermektedir. Temel eğitim ve öğretimin ardından kişilere mesleki eğitim becerileri yükseköğretim düzeyinde meslek yüksekokulları, lisans düzeyinde fakülteler tarafından verilmektedir. Bu eğitimler sayesinde bireyin belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları edinmeleri sağlanmakta ve bireyin yetenekleri çeşitli yönleri ile geliştirilmektedir (Gökbay ve Şakar, 2016: 138).

Yükseköğretim düzeyinde verilen eğitim faaliyetleri kişiyi sadece iş hayatına hazırlamakla sınırlı değildir. Aynı zamanda yükseköğretim sürecinde gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetleri sayesinde kişi çevresine ve içinde yaşadığı topluma duyarlı sosyal bir kişilik kazanacak ve sosyal dışlanma veya dahil olma konusunda zorlanmayacaktır (Reichard ve Schröter, 2018 :44). Bu bağlamda, yükseköğretimin bir diğer fonksiyonu da, eğitim alanların kişisel gelişiminin desteklenmesinde önemli bir işleve sahip olmasıdır.

Yükseköğretimden beklenen bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları edinilmesini sağlama, sosyalleşme ve yeteneklerin bu minvalde geliştirilmesi hedefi birçok disiplin için geçerli olduğu gibi kamu yönetimi eğitimi için de geçerlidir. Bu açıdan kamu yönetimi eğitimi, sadece bir mesleki eğitimi kapsamamakta aynı zamanda bireylerin yeteneklerini geliştirme ve bilimsel değer üretmek gibi bir misyon da üstlenmektedir.

Spesifik olarak kamu yönetimi eğitimine odaklanıldığında; ilk olarak kamu yönetimi eğitiminden beklenen genel amacın, kamu kurumlarının yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak ve kamu yönetimi alanında istihdam edilecek kişilerin alana dair bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazanmalarına zemin hazırlamak gibi işlevlere sahip olduğu ifade edilebilir. Birçok disiplinden yararlanan kamu yönetimi disiplini, bu eğitimi alan kişilere/öğrencilere genel olarak kamu hizmeti alanında çalışmanın ilke ve yöntemlerini edindirmeyi hedefler (Dougherty, 2011: 326). Kamu yönetimi eğitimi, bir yandan bahsi geçen ilke ve yöntemleri edindirmeyi hedeflerken diğer yandan da hantal, verimli olmayan, yavaş işleyen ve pahalı hizmet üreten kamu yönetimi imajının ortadan kaldırılması için zamanın ruhuna uygun şekilde yeniden üretilen ya da revize edilen eğitim ve öğretim faaliyetleri ile kamuda görev alacak personelin yetiştirilmesini amaçlar (Aykaç, 2012: 57). Böylece, kamu yönetiminin

performansının artırılması, yetkilerin, işbölümünün, sorumlulukların açık bir şekilde tanımlanması, yetki devri ve esneklikle birlikte hesap verme sorumluluğunun ve yönetsel saydamlığın güçlendirilmesi, kamu yöneticileri ile tüm kamu personelinin niteliklerinin geliştirilmesi, kamu hizmetlerinin sunumunda bilgi ve iletişim teknolojilerinden yaygın bir şekilde yararlanılması gibi konular kamu yönetimi eğitiminin öncelikli hedefleri arasında yerini almaktadır (Şaylan, 2000: 4-5).

Kamu yönetimi eğitimi sadece kamu kurumlarının ihtiyaç duyduğu insan kaynağını yetiştirmekle sınırlı bir fonksiyona sahip değildir. Kamu yönetimi eğitiminden beklentiler daha geniş çerçevede değerlendirilecek olursa; kamu yönetimi eğitiminin değer üretmek, kamuya ve kamu kurumlarına yönelik araştırma ve inceleme faaliyetlerini sürdürmek, ülke endüstrisinin ve sanayisinin ihtiyaçlarına cevap verecek nesiller yetiştirmek gibi bir misyonu da bulunmaktadır. Bu bağlamda, kamu yönetimi teşkilatının beşeri unsurunu oluşturan kamu personeli, farklı niteliklere sahip insan gücünden meydana gelmektedir. Bu maksatla, yönetimler ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi için çeşitli öğretim kurumları oluşturma çabası içine girmişlerdir. Türkiye’de de yükseköğretim düzeyinde geçmişten günümüze, farklı isimler altında çok sayıda öğretim kurumu oluşturulmuştur. Yükseköğretim düzeyinde kurulan birçok fakülte, bölüm ve meslek yüksekokulu başta kamunun olmak üzere emek piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde önemli işlevler görmüştür (Altan, Kerman ve Aktel, 2009: 249).

Türkiye önemli oranda genç nüfusa sahip bir ülkedir. Aynı zamanda bu genç nüfus sayesinde dinamik bir görünüm sergilemektedir. Ancak sahip olunan bu genç nüfus kaynağının niteliğinin geliştirilmesi de aynı oranda önemli bir başka konudur. Bu amaçla Türkiye’de hâlihazırda 129’u devlet üniversitesi olmak üzere 207 üniversitede ön lisansta 2 milyon 829 bin 430, lisansta 4 milyon 420 bin 699, yüksek lisansta 394 bin 174 ve doktora seviyesinde 96 bin 199 kişi ile toplam 7 milyon 740 bin 502 kişi eğitim görmektedir (Yükseköğretim Bilgi Sistemi, 2019).

Türkiye’deki yükseköğretime ait genel verilerden kamu yönetimi eğitimine ilişkin özel verilere dönüldüğünde burada da kamu yönetimi eğitimi verilen bölüm ve öğrenci sayılarının hatırı sayılır bir rakama ulaştığı görülebilir. Yükseköğretim Program Atlası verilerinden anlaşıldığı üzere Türkiye’deki üniversitelerin 33’ünde kamu yönetimi, 82’sinde ise siyaset bilimi ve kamu yönetimi olmak üzere toplamda 115 üniversitede “Kamu Yönetimi Eğitimi” verilmektedir. Söz konusu bölümlerde örgün ve ikinci öğretim olmak üzere toplam 49 bin 599 kişi aktif olarak eğitim görmektedir. Buna uzaktan eğitim ve açıköğretim programları kapsamında kamu yönetimi öğrenimi gören 336 bin 76 kişi de eklendiğinde bu sayı 385 bin 673 kişiye ulaşmaktadır. Öte yandan, 2017-

2018 eğitim yılında kamu yönetimi bölümüne yeni kayıt yaptıran öğrenci sayısı 12 bin 189 kişi iken; uzaktan eğitim ile birlikte bu sayı 13 bini geçmektedir.

Kamu yönetimi bölümlerine ait 2017-2018 eğitim - öğretim yılı kontenjan ve yerleşen bilgileri incelendiğinde devlet üniversitelerinde kamu yönetimi bölümü için ayrılan kontenjanların neredeyse tamamının dolduğu gözlenmekte, vakıf üniversitelerinde ise yüksek oranda bir doluluk seviyesiyle karşılaşılmaktadır. Bu durum yükseköğretim düzeyinde özellikle sosyal bilimler alanının diğer bir çok bölümlerinde karşılaşılmayan oranda kamu yönetimi eğitimi veren bölümlere olan yoğun talebe işaret etmektedir. Nitekim, kamu yönetimi kontenjan ve doluluk oranları, ilgili fakültelerdeki diğer bölümler ile kıyaslandığında kamu yönetimi bölümlerinin daha fazla ilgi gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın amacı kamu yönetimi öğrencileri ve mezunlarının söz konusu bölümleri tercih etmelerinde etkisi olan faktörleri başka bir deyişle kamu yönetimi eğitimi tercihinde öğrenciyi motive eden unsurların neler olduğunu ortaya koyabilmektir.

Çalışmada öncelikle Türkiye’de kamu yönetimi lisans eğitimi konusu ele alınmış sonrasında ise kamu yönetimi lisans eğitimi tercihinde öğrenci motivasyonuna ilişkin alan araştırmasına yer verilmiştir. Alan araştırmasında öncelikle çalışmanın amacı ve yöntemi ortaya koyulmuş, akabinde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümü ise elde edilen bulguların değerlendirildiği ve buradan hareketle sonuç ve önerilerin ortaya koyulduğu bölümdür.

1. Dünyada ve Türkiye’de Kamu Yönetimi Eğitimi

Kamu yönetimini, tarihsel olarak çok gerilere götürmek mümkündür. İyi bir devletin nasıl yönetilmesi ve yöneticilerin ne tür özelliklere sahip olması gerektiği üzerine yapılan tartışmaların başlangıcı Antik Yunan’a hatta daha öncesine kadar uzanmaktadır (Kalfa, 2011:405). Ancak bir bilim dalı olarak kamu yönetimi, 19. yüzyılın sonlarına doğru doğmuştur. Kamu yönetimini bağımsız bir bilim ve mesleğe dönüştüren ise Woodrow Wilson ve Frank J. Goodnow’un etkili çalışmaları olmuştur (Vigoda, 2002: 2). Bu tarihten itibaren kamu yönetimi eğitimi ve kamu yöneticilerinin yetiştirilmesi konusunda profesyonelleşme eğilimlerinde önemli bir yol alınmıştır. Zira kamu yönetimi eğitimi, başlangıçta, devletin yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla tasarlanmış ve bu amacı gerçekleştirmek üzere birçok ülkede kamu yönetimi okulları kurulmuştur.

Avrupa’da devlet ve kamu yönetimine ilişkin çalışmaların tarihi daha eskilere dayanmasına rağmen akademik seviyede kamu yönetimi programlarının gelişme ve yaygınlaşma serüveni görece daha yenidir. Avrupa’da 17. yüzyılda Almanya ve Avusturya üniversitelerinde devletin örgütlenmesi ve organizasyonunu

incelemek üzere kurulan yönetim bilimleri anlamına gelen “Kameral Bilimler” adı altında yeni bir düşünce sistemi gelişmiştir. Bu düşünce sistemi başlangıçta kamu maliyesi yönetimi alanı ile ilgilenir iken ilerleyen zamanda uygulanan hukuk kurallarından bağımsız bütün kamu yönetimi ile ilgilenmeye başlamıştır (Tortop vd., 1999 : 17). Kamu yönetimi kavramını, devlet yönetiminde uygulanan kural ve yöntemleri ele alan ayrı bir bilim anlamında 1812’de “Kamu Yönetiminin İlkeleri” adlı eserde Charles Jean Bonnin kullanmıştır (Eryılmaz, 2012: 35). Kamu yönetimi disiplininde esas dönüşüm İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra olmuştur. Bu dönemde Avrupa’daki kamu yönetimi araştırmalarında, ulusal araştırma söylem ve ajandalarının baskın hale geldiği söylenebilir (Ongaro vd, 2018: 12). Avrupa’da başlangıçta idare hukuku etkisinde incelenen ve gelişen kamu yönetimi disiplini ancak 1960’larda bağımsız kamu yönetimi bölümlerinin kurulması ile devam eden süreçte bugünkü şeklini almıştır (Özgür, Cigeroğlu ve Öztepe, 2015: 248).

Ülkemizde de kamu yönetimi disiplininin bir bilim dalı olarak kabul edilmesi görece yakın bir tarihe tekabül etmektedir (Çevik, 2012:15). Türkiye’de 1950 yılına kadar kamu yönetimi, idare hukukunun bir alt dalı olarak değerlendirilmiştir. 1950 yılından sonra bu anlayış değişmiş ve kamu yönetimi ayrı bir ders olarak okutulmaya başlanmıştır (Demir ve Yavaş, 2015: 96). Her ne kadar ülkemizde kamuya personel yetiştiren kurumların tarihi çok eskilere dayansa da Türkiye Cumhuriyeti özelinde kamu yönetimi eğitiminin başlangıcı önce Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE), daha sonra ise Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesinde kurulan Amme İdaresi Kürsüsü’ne dayandırılabilir. 1981 yılında Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)’nun kurulması ile birlikte üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerine bağlı kamu yönetimi bölümleri açılmaya başlanmıştır; 90’lı yıllar ve özellikle de 2000 yılından sonraki dönemde yeni kurulan üniversitelerle birlikte “Kamu Yönetimi” ile “Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi” bölümleri ülke genelinde yaygınlık kazanmıştır. Bugün hala üniversite sayımızın artmasına paralel olarak vakıf üniversiteleri de dâhil olmak üzere çok sayıda üniversitede kamu yönetimi eğitimi veren bölümler kurulmaya devam etmektedir (Okçu vd., 2015: 404). Üniversite sayılarındaki artış ve kamu yönetimi bölümlerinin yaygınlaşması esasında dünyada da karşılaşılan bir durumdur ve Türkiye’de de bu genel gidişata benzer bir seyir gözlenmektedir (Gül, 2015: 127). Diğer taraftan, kamu yönetimi bölümlerinin sayıca artışını tetikleyen bir takım unsurlar da bulunmaktadır. Şöyle ki; kamu yönetimi bölümlerinin teknik ekipman ve laboratuvar gibi maddi unsurlara bağımlılığının bulunmaması ve kuruluş maliyeti düşük bölümler olması bu bölümlerin yaygınlaşmasını daha kolay hale getirmektedir (Görmez, 2015: 34). Nitekim Türkiye’deki hâlihazırda üniversitelerde yer alan kamu yönetimi bölümlerinin sayısı yukarıdaki bakış açısını destekler mahiyettedir.

Türkiye’deki kamu yönetimi eğitiminde, kamu kurumlarının ihtiyaç duyacağı personelin yetiştirilmesi bağlamında yönetim bilimi, kamu yönetimi, kamu politikaları, kamu hukuku, kamu maliyesi, kentleşme, çevre sorunları, yerel yönetimler gibi derslere yer verilirken; aynı zamanda iktisat, muhasebe, sosyoloji, siyaset bilimi, işletme, stratejik yönetim ve toplam kalite yönetimi gibi derslere de yer verilmektedir. Söz konusu müfredat kamu yönetimi bölümlerinden mezun olanların kamu kurumları dışında da çok farklı alanlarda istihdamını mümkün hale getirmektedir (Özgür vd., 2015: 268). Bu bağlamda, kamu yönetimi mezunları kamu sektöründe istihdamın yanında özel sektörde istihdam edilmeyi de kendileri için bir alternatif olarak görebilmektedir.

Özel sektörün ücret, çalışma koşulları ve diğer bazı sosyal imkânlar açısından görece cazip konumu kamu yönetimi mezunları açısından bir istihdam alternatifi görülmele birlikte; kamu istihdamının sağladığı iş güvencesi ve üst düzey kamu görevliliğinden kaynaklanan statü gibi belirleyiciler de kamuda istihdam edilmeye yönelik talebi canlı tutmaktadır (Çiner, 2015: 3). Başka bir deyişle, kamu yönetimi çalışanları şu anki mesleklerini seçerken tekrar işsiz kalmama ve devlet tarafından verilen güvenceyi önemli bulmaktadırlar (Gökdeniz, 2017: 130).

Kamu yönetimi eğitimine talip olanlar açısından yukarıda yer verilen gerekçeler elbette önemli belirleyiciler olarak kabul edilebilir. Fakat, öğrencilerin kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini tercih etmelerini sadece anılan nedenlere bağlamak doğru olmayacaktır. Bu bağlamda, gerek literatürde yer alan çalışmalardan hareketle gerekse çalışmanın yazarlarının gayretleri neticesinde öğrencilerin kamu yönetimi eğitimi almayı tercih etmeleri meselesinin en az üç kategoride ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; ilk başlık “kişiler” olarak ifade edilebilir. Kişinin kendisi başta olmak üzere çevresindeki bazı kişilerin kamu yönetimi eğitimi almayı tercih etmeleri üzerinde etkili olduğu/olacağı varsayılmaktadır. Bir diğer başlık ise “yetkinlikler ve gerekçeler” olarak ifade edilebilir. Bu ise kişinin kamu yönetimi eğitimi alması neticesinde kazanacağına inandığı bir takım yetkinliklere ve kamu yönetimi eğitimi almasına gerekçe teşkil edecek bir takım özelliklere (dünya görüşü, kendini geliştirme/gerçekleştirme isteği vb.) atıfta bulunmaktadır. Kamu yönetimi eğitimi tercihi son olarak ise, “istihdama yönelik beklentiler” başlığı altında ele alınabilir. Buna göre, kişinin kamu yönetimi almayı tercih ederken mezuniyet sonrası istihdamına yönelik ne gibi bir beklenti içerisinde olduğunu açıklığa kavuşturma olanağı ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın bundan sonraki kısmında halî hazırda kamu yönetimi eğitimi alan öğrenciler ve kamu yönetimi mezunlarından meydana gelen bir örneklem yardımıyla kişilerin kamu yönetimi eğitimi tercihlerinin altında yatan gerekçeler ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

2. Kamu Yönetimi Lisans Eğitimi Tercihinde Etkili Olan Faktörler: Alan Araştırması

Çalışmanın bu bölümünde, kamu yönetimi eğitimi almayı tercih eden kişilerin bu tercihlerinde etkili olan faktörleri ortaya koymaya yönelik alan araştırmasına yer verilmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, yöntemi ve bulgular bu kapsamda değerlendirilecektir.

2.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı kamu yönetimi öğrencileri ve mezunlarının kamu yönetimi eğitimi almayı tercih etmeleri üzerinde etkisi olan faktörlerin ortaya koyulması ya da başka bir deyişle kamu yönetimi eğitimi tercihinde öğrenciyi motive eden unsurların neler olduğunu ortaya koyabilmektir.

2.2. Araştırma Yöntemi, Evren ve Örneklem

Çalışmada söz konusu amaca ulaşabilmek maksadıyla veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Katılımcılara uygulanan anket oluşturulurken ilgili literatürde yer alan elverişli çalışmalardan yararlanılmakla birlikte (Altan vd., 2009: 235; Engin ve Gürses, 2017: 372) anket büyük ölçüde çalışmanın yazarları tarafından geliştirilmiştir. Anket katılımcılara ilişkin demografik bilgiler, katılımcıların kamu yönetimi bölümünü tercih etmeleri üzerinde etkisi olduğunu düşündüğü kişiler, tercih üzerinde etkili olan diğer faktörler (yetkinlikler ve gerekçeler) ve bölüm mezunu olarak istihdam edilmeyi düşündükleri alanlara ilişkin sorular olmak üzere temelde dört bölümden meydana gelmektedir.

Çalışmanın evrenini Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tahmini büyüklüğünün bilindiği durumda %95 güvenilirlik seviyesi ve evrenin homojen olduğu kabulüyle çalışma için gerekli örneklem sayısı 138 olarak belirlenmiştir (bkz. Saruhan ve Özdemirci, 2011: 144). Anket katılımcılara sosyal ağlar (facebook, twitter, whatsapp vb.) üzerinde yer alan “kamu yönetimi” ve “siyaset bilimi ve kamu yönetimi” online toplulukları kanalıyla ulaştırılmış; gönüllü katılım esasında anketin cevaplanması talep edilmiştir. Anket 30 Ocak -5 Şubat 2019 tarihleri arasında yayında kalmış ve bu süre zarfında 146 adet analize elverişli online anket formu elde edilmiştir.

2.3. Bulgular

Bulgular genel olarak iki başlık altında ele alınmaktadır. Öncelikle örneklem kitlesinin tanıtılmasına olanak sunması bakımından örneklemin betimlenmesi başlığı altında katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bölüm tercihinin ilişkin bulgular başlığında ise çalışmanın ana

amacına yönelik sorulara verilen cevapların analiz edilmesi neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

2.3.1. Örneklemin Betimlenmesi

Örneklemin betimlenmesi adı verilen bu başlıkta öncelikle katılımcıların cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise türü ve üniversiteye gelmeden önceki ya da yetiştikleri çevreye ilişkin bulgulara yer verilmektedir. Bulgular göstermektedir ki katılımcıların %55,5’i kadın, %44,5’i ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%76) 18-24 yaş aralığındaki bireylerdir. Mezun olunan lise türüne göre katılımcıların önemli bir bölümünün (%43,2) Anadolu Lisesi çıkışlı olduğu görülmektedir. Anadolu Lisesi’ni ise sırasıyla Düz Lise (%28), Mesleki-Teknik Anadolu Lisesi (%15,8) ve Anadolu İmam-Hatip Lisesi (%8,9) çıkışlı katılımcılar izlemektedir. Katılımcıların küçük bir bölümü (toplamda %4,1) ise Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Çok Programlı Lise gibi lise türlerinden mezundurlar. Ayrıca katılımcıların %41,8’i büyükşehirlerde yetişmiş bireyler iken; %35,6’lık bir kesim ise yetiştikleri çevreyi ilçe merkezi olarak tanımlamıştır. Yetiştikleri çevreyi il merkezi olarak tanımlayanların oranı %15,8 iken, son olarak katılımcıların en az oranda (%6,8) köy/kırsal mahalle statüsünde olan yerleşim yerlerinden olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise türü ve yetiştikleri çevreye ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Genel Bilgileri

Değişken	Grup	Frekans (n)	Oran (%)
Cinsiyet	Kadın	81	55,47
	Erkek	65	44,53
Yaş	18-24	111	76
	25-29	18	12,32
	30 ve üzeri	17	11,64
Mezun Olunan Lise Türü	Anadolu Lisesi	63	43,2
	Düz Lise	41	28
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	23	15,8
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	13	8,9

	Fen Lisesi	3	2
	Çok Programlı Lise	2	1,4
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	0,7
Yetiştirdiği Çevre	Köy/Kırsal Mahalle	10	6,8
	İlçe Merkezi	52	35,6
	İl Merkezi	23	15,8
	Büyükşehir	61	41,8
	Toplam	146	100

Örneklemin betimlenmesine ilişkin bulgulara katılımcıların hangi üniversiteden olduğu, üniversitelerinin statüsü (devlet/vakıf), bölüm adları (kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi), öğretim türü (örgün öğretim/ikinci öğretim/açıköğretim) ve sınıf bilgilerine ilişkin verilerle devam edilecektir. Buna göre; çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılar Türkiye’de “kamu yönetimi” ve “siyaset bilimi ve kamu yönetimi” eğitimi veren 26 farklı üniversiteye mensuptur. Bu bağlamda, çalışmaya en çok Bandırma 17 Eylül Üniversitesi (22 kişi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi (18 kişi), Süleyman Demirel Üniversitesi (17 kişi), Bursa Uludağ Üniversitesi (17 kişi), Beykent Üniversitesi (14 kişi), Adnan Menderes Üniversitesi (13 kişi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (12 kişi) öğrencileri dâhil olmuşlardır. Bu yedi üniversiteden ankete katılım gösterenler toplam örneklemin %77’sini meydana getirmektedir. Öte yandan, çalışmada katılımcıların %90,4’ü devlet üniversitesinden iken, sadece %9,6’sı vakıf üniversitelerindedir. Bununla birlikte katılımcıların %39’unun bölümlerinin adı “kamu yönetimi” iken; geri kalan %61’lik kesimin “siyaset bilimi ve kamu yönetimi” bölümü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmaya dâhil olan katılımcıların %46,5’i örgün öğretim, %50’si ikinci öğretim iken; sadece %3,5’lik bir kesimi ise açıköğretim öğrencisidir. Son olarak katılımcıların sınıflarına göre dağıtıldığı durumda ankete katılanların en çok 3. sınıf öğrencilerinden meydana geldiği (%27,4), 3.sınıfları ise sırasıyla 2.sınıf öğrencileri (%26), mezunlar (%21,9), 4.sınıf öğrencileri (%21,2) ve son olarak da 1.sınıf öğrencilerinin (%3,5) izlediği görülmektedir. Aşağıda yer alan tablo 2’den katılımcıların üniversitelerinin statüleri, bölüm adları, öğretim türleri ve sınıflara göre dağılımını görebilmek mümkündür.

Tablo 2. Bölüm Adı, Öğretim Türü ve Sınıflara Göre Dağılım

Değişken	Frekans (n)	Oran (%)	
Üniversitenin Statüsü	Devlet	132	90,4
	Vakıf	14	9,6
Bölüm Adı	Kamu Yönetimi	57	39
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	89	61
Öğretim Türü	Örgün (Birinci Öğretim)	68	46,5
	İkinci Öğretim	73	50
	Açıköğretim	5	3,5
Sınıf	Birinci Sınıf	5	3,5
	İkinci Sınıf	38	26
	Üçüncü Sınıf	40	27,4
	Dördüncü Sınıf	31	21,2
	Mezun	32	21,9
Toplam	146	100	

Örneklemin betimlenmesine katılımcıların ailelerin eğitim düzeyi, meslekleri ve gelir düzeylerine ilişkin verilerle devam edilmiştir. Bulgular göstermektedir ki katılımcıların annelerinin önemli bir bölümünün eğitim düzeyi ilkökul (%59,6) ve ortaokul (%21,2) mezuniyeti seviyesinde iken; babalarının eğitim düzeylerinin ise ilkökul mezunu %36,3, ortaokul mezunu %21,2 ve lise %22,6 şeklinde bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların annelerinin meslek durumları ele alındığında ise %67,8’lik oranda önemli bir kesimin çalışmadığı görülmektedir. Katılımcıların babalarının meslek dağılımları ise çeşitlilik göstermektedir. Buna göre katılımcıların babalarının mesleklerinin en yüksek orandan düşüğe doğru sıralanışı %25,3 serbest meslek, %21,2 özel sektör maaşlı çalışan, kamu personeli %18,5, diğer (merhum, emekli vb.) %16,4, girişimci (işletme sahibi) %11 ve

çalışmıyor %7,5 şeklindedir. Tablo 3'te katılımcıların aile eğitim düzeyleri ve mesleklerine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Aile Eğitim Düzeyi ve Meslek Bilgileri (Anne/Baba)

	Değişken	Anne		Baba	
		Frekans (n)	Oran (%)	Frekans (n)	Oran (%)
Aile Eğitim Düzeyi	İlkokul	87	59,6	53	36,3
	Ortaokul	31	21,2	31	21,2
	Lise	19	13	33	22,6
	Önlisans	0	-	10	6,8
	Lisans	9	6,2	19	13,1
Aile Mesleği	Kamu Personeli	12	8,22	27	18,5
	Girişimci (İşletme Sahibi)	2	1,36	16	11
	Özel Sektör Maaşlı Çalışan	13	8,9	31	21,2
	STK, Dernek, Vakıf Çalışanı	1	0,68	0	0
	Serbest Meslek	6	4,1	37	25,3
	Çalışmıyor	99	67,8	11	7,5
	Diğer	13	8,9	24	16,4

Örneklemin betimlenmesine ilişkin son veri katılımcıların ailelerinin gelir düzeyleriyle ilgilidir. Buna göre katılımcıların %60,3 gibi büyük bir oranının aile gelirlerinin asgari ücret ile 5000TL arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların ailelerinin %23,2'lik bir kesiminin asgari ücretli olarak çalıştığı, kalan %16,5'lik kesimin ise aile gelirinin 5000 TL'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Tablo 4'te katılımcıların aile gelir düzeylerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Aile Gelir Düzeyleri

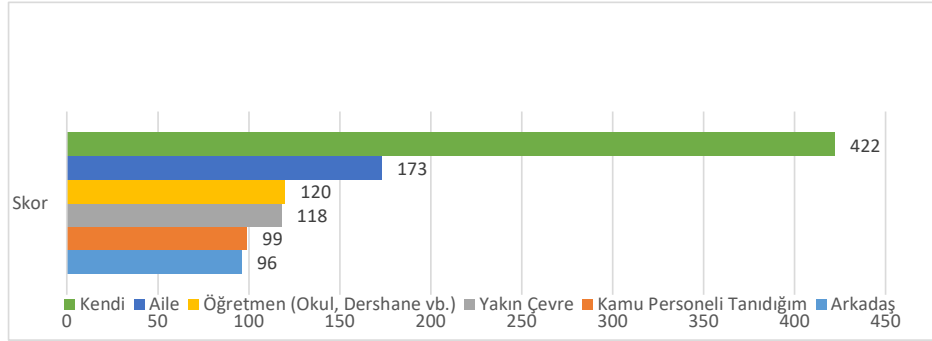
Gelir Düzeyi	Frekans (n)	Oran (%)
Asgari Ücret	34	23,2
Asgari Ücret- 5000 TL arası	88	60,3
5000 TL ve üzeri	24	16,5

2.3.2. Bölüm Tercihine İlişkin Bulgular

Kamu yönetimi eğitimi tercihinin ilişkin katılımcılara öncelikle “Kamu Yönetimi/Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü, okumak istediğiniz bölüm müydü?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar değerlendirildiğinde görülmektedir ki %72,6’lık bir kesimin kamu yönetimi eğitimi almaya istekli oldukları ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık %27,4’lik bir kesimin ise aslında kamu yönetimi eğitimi almayı istemedikleri, bir şekilde/gerekçeyle bu bölümü okumak durumunda kaldıkları sonucuna varılmaktadır. Bu bölümü isteği dışında tercih edenlerin oranı kuşkusuz azımsanabilecek bir oran değildir. Ancak ülkemizdeki üniversiteye giriş sistemi, üniversiteye giriş sınavlarına yeniden hazırlık sürecinin maddi ve manevi zorlukları gibi birçok çevresel faktör öğrenciyi istemediği bölümlere yönlendirebilmektedir.

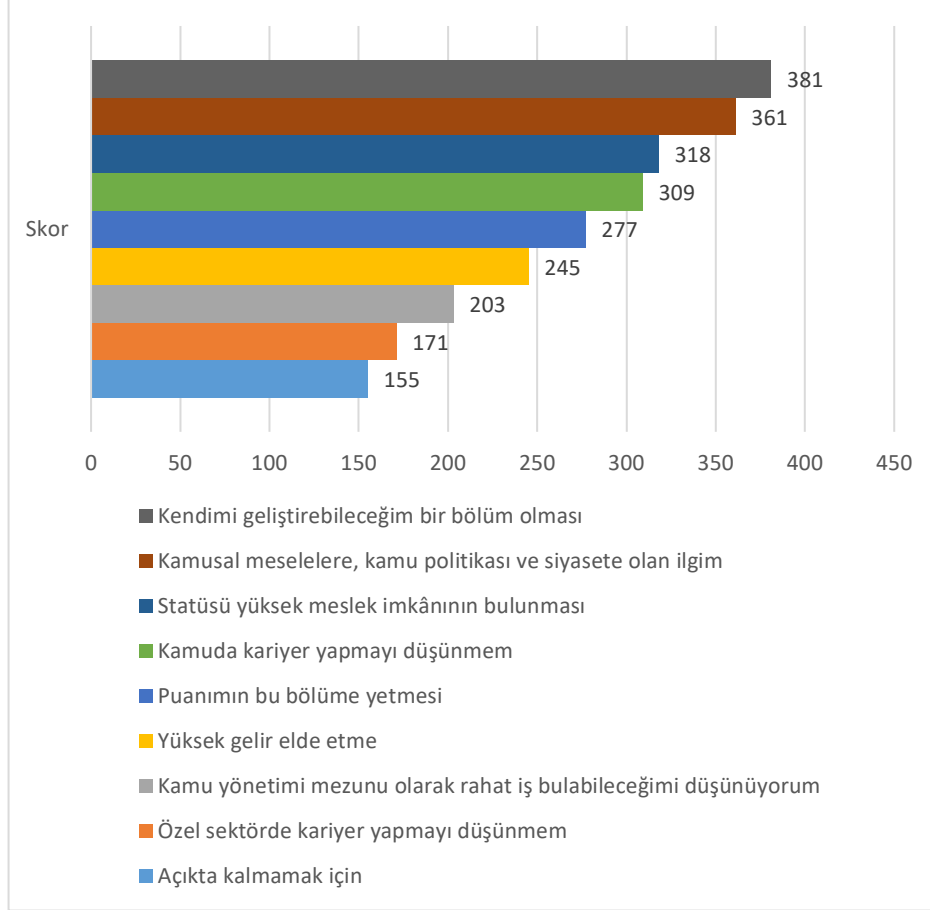
Çalışmada katılımcılara kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümünde okumayı tercih etmeleri noktasında etkisi olan kişilere ilişkin bir soru yöneltilmiş ve katılımcıların “0: Hiç, 1: Az, 2: Orta, 3: Oldukça ve 4: Tamamen” skalasında bu etkiyi betimlemeleri istenmiştir. Söz konusu skalada bir kişi (aile, kendi, vb.) kategorisinde en fazla 584 puan (4x146 kişi) alınabilmektedir ve bu da o kişinin katılımcıların bölüm tercihi üzerinde tamamen etkili olduğu anlamına gelmektedir. Aşağıda yer alan grafik 1’de katılımcıların bölüm tercihleri üzerinde etkili olan kişilere yönelik skorlara yer verilmektedir.

Grafik 1. Bölüm Tercihinde Etkili Kişiler

Grafik 1’den de anlaşılacağı üzere katılımcıların kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini tercih etmelerindeki en etkili kişiler sıralamasında ilk sırada “kendi”leri gelmektedir. 422 puanlık bu skor ilgili skalada “oldukça etkili” anlamına gelmektedir. Bölüm tercihi üzerinde diğer etkili olan kişiler ise etki düzeyine göre yüksekten düşüğe aile, öğretmen (okul, dershane, vb), yakın çevre (aile harici), kamu personeli tanıdıklar ve arkadaşlar şeklindedir. Geline durum itibariyle katılımcıların önemli bir oranının (%72,6) kamu yönetimi almaya istekli oldukları ve kamu yönetimi bölümünü tercih etme noktasında kendilerinin en önemli belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Peki, katılımcıları kamu yönetimi eğitimi almaya sevk eden gerekçeler ya da başka bir deyişle katılımcıların bu bölümü tercih motivasyonları nelerdir? Grafik 2’de katılımcıları kamu yönetimi eğitimi yönlendiren bölüm tercih motivasyonlarına yer verilmektedir.

Grafik 2. Bölümün Kazandıracığı Yetkinlikler ve Bölüm Tercih Gerekçeleri/Motivasyonu

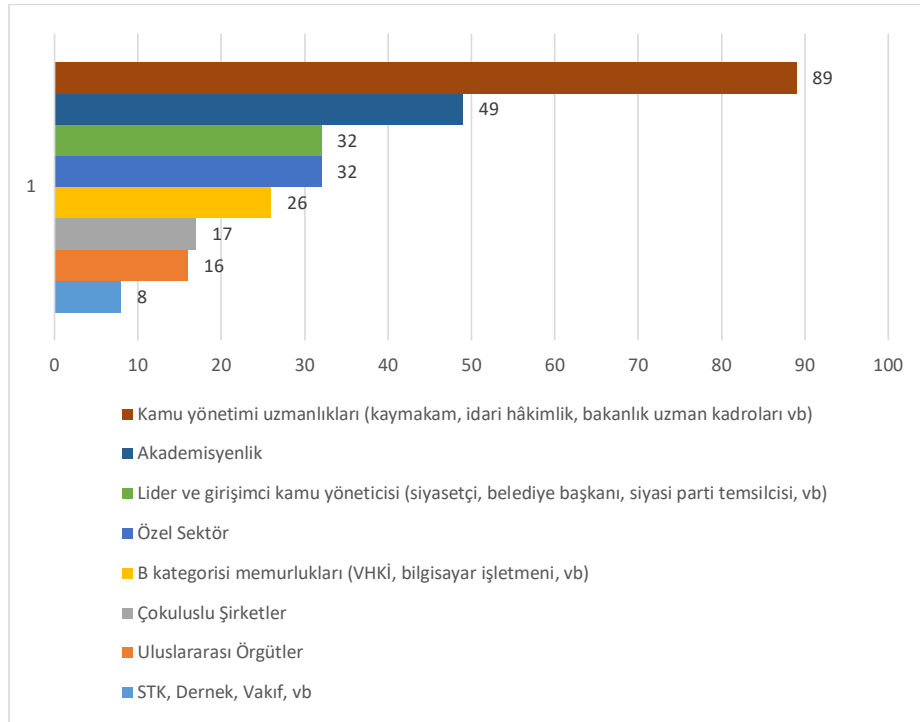

Grafik 2’ye göre katılımcıların kamu yönetimi eğitimi almayı tercihi üzerinde en etkili faktörün bu bölümün “kendilerini geliştirebilecekleri” bir bölüm olarak görülmesi olduğu ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de Türkiye’deki kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimi değerlendirildiğinde bu bölümlerin öğrencilerine önemli bir entelektüel birikim imkânı sunan bölümler olduğu görülmektedir. Bölüm tercihinde etki düzeyi en yüksek ikinci faktörün ise katılımcıların “kamusal meselelere, kamu politikası ve siyasete olan ilgisi” olduğu görülmektedir. Etki düzeyi en yüksek iki faktörün mahiyeti dikkate alındığında katılımcıların bölüm tercihinde “kendini gerçekleştirme” olarak adlandırabileceğimiz bir düşüncenin etkisinin yoğun olarak gözlemlendiği anlaşılmaktadır. Üçüncü ve dördüncü sırada etkili faktörler sırasıyla “statüsü yüksek meslek imkânlarının bulunması” ve “kamuda kariyer yapmayı düşünmem” şeklindedir. Buna göre, katılımcıların statüsü yüksek meslek

edinmeyi önemsedikleri bunu gerçekleştirmek için de kamu sektöründe istihdam edilerek kaymakamlık başta olmak üzere A düzey memuriyet kadrolarına talip oldukları değerlendirilmektedir. Zira bu değerlendirmeyi destekler mahiyette bir durum olarak katılımcıların “özel sektörde kariyer yapma düşünce”lerinin zayıf bir etken olarak karşımıza çıktığı yine grafik 2’den görülmektedir.

“Puanımın bu bölüme yetmesi” faktörünün de azımsanamayacak bir etki düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Kendini geliştirmeyi merkezi hedefi haline getirmiş, kamusal meselelere ilgi duyan, statüsü yüksek meslek edinmeyi düşünen ve kamuda kariyer hedefleyen söz konusu kitlenin puanının daha yüksek olduğunda hangi bölümü tercih edebileceği sorusuna “hukuk fakülteleri” cevabının alınabileceği düşünülmektedir. Zira Türkiye’de kamuda kariyer imkânı sunan ve hâlihazırda kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinden puan bakımından daha yüksek olan hukuk fakülteleri mezunlarına hâkimlik, savcılık, kamu kurumlarında avukatlık vb. gibi yüksek statülü pozisyonlara yerleşebilme imkânı sunmaktadır. Bu bölümü tercih üzerinde daha zayıf etkiye sahip olan faktörler ise sırasıyla “yüksek gelir elde etme”, “kamu yönetimi mezunu olarak rahat iş bulabileceğini düşünme”, “özel sektörde kariyer yapmayı düşünme” ve “açıkta kalmamak için” faktörleridir.

Grafik 3. İstihdama Yönelik Beklentiler

Çalışma kapsamında son olarak katılımcılara mezuniyet sonrasında hangi alanlarda istihdam olmayı düşündükleri sorulmuştur. Grafik 3’ten görüleceği üzere, katılımcıların istihdam olmayı en çok arzu ettikleri alanın kamu yönetimi uzmanlıkları (n:89) olduğu görülmektedir. Bu durumun bölüm tercihi üzerinde etkisi olan faktörlerle de ilişki olduğu hemen dikkati çekmektedir. İstihdam bağlamında ikinci sırada akademisyenlik (n:49) yer almaktadır ve bu cevabın da kamuda kariyer ve yüksek statülü meslek edinme gerekçeleriyle örtüştüğü ifade edilebilir. Bu durum aynı zamanda kamu yönetimi eğitime talip olan her üç kişiden birinin akademik kariyer hedeflediği ya da kariyer hedefleri içerisinde akademisyenliğin de yer aldığı şeklinde yorumlanabilir. İstihdam düşüncesinde ilk ikiden sonra yüksekten düşüğe doğru sıralama ise lider ve girişimci kamu yöneticisi, özel sektör, B kategorisi memurlukları, çokuluslu şirketler, uluslararası örgütler ve STK, dernek, vakıf vb. şeklindedir.

Değerlendirme, Sonuç ve Öneriler

Kamu yönetimi öğrencileri ve mezunlarının kamu yönetimi eğitimi almayı tercih etmeleri üzerinde etkisi olan faktörlerin neler olduğunun araştırma konusu edildiği bu çalışmadan elde edilen bulgular göstermektedir ki; katılımcılar çok büyük oranda kamu yönetimi eğitimi almaya isteklidir ve bölümü tercihlerinde en etkili kişi de kendileri olmuştur. Katılımcıların bu bölüme isteyerek yönelmesi, öğrencilerin gözünde bölümün istihdam alanlarının kısır olarak görülmediği çıkarımının yapılabilmesine imkân sunmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcıların bu bölümü kendilerini yetiştirebilecekleri ve entelektüel birikim sahibi olmada kendilerine katkı sunacak bir bölüm olarak gördükleri de anlaşılmaktadır.

Ayrıca katılımcıların kamusal meselelere ilgi duyan bir kitle olduğu, kamuda kariyer hedefleyen ve bu anlamda da yüksek statülü mesleklere talip olan bireylerden meydana geldiği görülmektedir. Kamu yönetimi eğitimi alan bireylerin yüksek oranda kamusal meselelere ve kamu politikalarına ilgi duyduğu görülmektedir. Bu ilgiden hareketle kamu yönetimi eğitimi almayı tercih eden bireylerin kamusal meselelere çözüm üretmek adına yüksek statülü kamu kadrolarına yerleşmek ve bu sayede memleketin önemli meselelerine ilişkin çözüm üretebilecek bir mercide olabilmek düşüncesine sahip olduğu değerlendirilmesinde bulunulabilir.

Aynı şekilde kamu yönetimi okuyan her üç kişiden birinin istihdam alternatiflerinden birinin akademisyenlik olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun Türkiye şartlarında diğer bölümlere nazaran daha yüksek bir seviyede olduğu düşünülmektedir. Fakat söz konusu katılımcı kitlesi için bu pek de yadırganacak bir durum değildir. Nihayetinde akademisyenlik mesleği de kişinin kendini geliştirebileceği, entelektüel bilgi birikimini devamlı surette arttırabileceği ve

kamusal meselelere ilişkin analizler gerçekleştirip, çözüm üretebileceği bir alan olarak görülebilir.

Türkiye’de son dönemde kamu yönetimi eğitimi alanında gerçekleştirilen akademik çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Kamu yönetimi eğitimi çalışmaları, kamu yönetimi eğitimi konu edinen bilimsel eserler (müstakil kitap, bilimsel makale vb.) ve kamu yönetimi eğitimi temalı akademik sempozyumlarda Türkiye’de kamu yönetimi eğitimi çeşitli yönleriyle tartışılmaktadır. Bu çalışma söz konusu alana katkı sunması amacıyla, kamu yönetimi eğitimi talep boyutundan ele alan ve kamu yönetimi eğitimi almaya talip olanların kamu yönetimi eğitimi ne amaçla tercih ettiklerini ya da başka bir deyişle kamu yönetimi eğitiminden beklentilerinin ne olduğunu ortaya koymayı amaç edinmiştir. Fakat alan araştırması içermesi ve kullanılan ölçme aracının kısıtlılıkları başta olmak üzere uygulandığı kitlenin de sınırlı bir kitle olması bu çalışmanın sonuçlarının genellenmesi hususunda dikkatli davranmayı gerektirmektedir. Bu yüzden çalışmanın sonuçları genellenirken bu hususların gözden kaçırılmaması gerekmektedir.

Kamu yönetimi eğitiminin arz boyutunu üniversitelerin ve YÖK üzerinden öğrenci alımına hazır kamu yönetimi/siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümleri ve dolayısıyla da bu bölümlerin öğretim kadrosu oluştururken; kamu yönetimi eğitiminin talep boyutunu ise bu eğitimi almayı tercih eden öğrenciler oluşturmaktadır. Bu bağlamda, kamu yönetimi eğitime ilişkin sorunlara dair çözüm önerisi sunanların, bu durumu hatırd tutmaları ve kamu yönetimi öğrencilerinin taleplerinin ve beklentilerinin öğrenilmesi noktasında istekli olmaları beklenmektedir. Çünkü ancak bu sayede kamu yönetimi eğitiminin sorunlarına ilişkin sağlıklı çözüm önerilerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altan, Yakup; Kerman, Uysal ve Aktel, Mehmet (2009), “**Kamu Yönetiminde Lisans Öğretimi: Kamu Yönetimi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma**”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 200.
- Aykaç, Burhan (2012), **Türkiye’de Kamu Yönetimi Eğitimi’nin Gelişimi**, Türkiye’de Kamu Yönetimi, Ed. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman, Nobel Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.
- Çevik, Hasan Hüseyin (2012), **Kamu Yönetimi, Kavramlar-Sorunlar-Tartışmalar**, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

- Çiner, Can Umut (2015), **Kamu Yönetimi Eğitimi Ve Öğretim Literatürü Üzerine Bir Çözümleme**, Kamu Yönetimi Eğitimi, Ed. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Demir, Konuralp ve Yavaş, Hikmet. (2015), “**Kamu Yönetiminin Geleceği Üzerine Kavramsal Bir Tartışma**”, Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 13, Sayı 25, ss. 91-113.
- Dougherty, George W (2011), “**A Place for Undergraduate Public Administration Education**”, Journal of Public Affairs Education, Vol.17, No.3, pp.325- 341).
- Eryılmaz, Bilal (2012), **Kamu Yönetimi: Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar**, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Engin, Melih ve Gürses Fatih (2017), “**Mesleki ve Teknik Liselerde Bilişim Teknolojileri Öğrencilerinin Dal Seçimini Etkileyen Faktörler: Ampirik Bir İnceleme**”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 43, ss. 363-380.
- Gökbay, İnci Zaim ve Erdoğan Şakar, Betül (2016), “**Meslek Yüksekokullarında Uygulama Örneği: Öğrenci Odaklı Eğitim Yaklaşımı**” Eğitim ve Toplum, Cilt 5, Sayı 14, ss. 135-148.
- Görmez, Kemal (2015), **Olgusal ve Kavramsal Boyutlarıyla Kamu Yönetimi Eğitimi**, Kamu Yönetimi Eğitimi, Ed. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Gül, Hüseyin (2015), **Dünyada Kamu Yönetimi Eğitiminin Genel Çerçevesi ve Temel Eğilimler**, Kamu Yönetimi Eğitimi, Ed. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Gökdeniz, İsmail (2017), “**Özel Sektör ve Kamu Yönetiminde Kariyer Planlaması**”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Yıl 19, Sayı 32, ss. 123-131.
- Kalfa, Ceren (2011), “**Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi ve Kimlik Tartışmaları**”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, ss. 403- 417.
- Okçu, Murat; Kocaoğlu, Mustafa ve Akman, Elvettin (2015), **Kamu Yönetimi Lisans Eğitiminde Öğrenci Unsuru ile Alakalı Temel Sorunlar Üzerine Karşılaştırmalı Bir Ön Çalışma**, Kamu Yönetimi Eğitimi, Ed. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.

- Ongaro, Sandra van Thiel; Massey, Andrew; Pierre, Jon ve Wollmann, Hellmut (2018), “**Public Administration and Public Management Research in Europe: Traditions and Trends**”, The Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe, Palgrave McMillan, London.
- Özgür, Hüseyin ve Ciğeroğlu Öztepe, Mısra (2015), **Dünya’da Kamu Yönetimi Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar**, Kamu Yönetimi Eğitimi, Ed. Bekir Parlak, Murat Okçu, Elvettin Akman, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Saruhan, Şadi Can ve Özdemirci, Ata (2011), **Bilim, Felsefe ve Metodoloji**, Beta Yayınları, İstanbul.
- Reichard, Christoph and Schröter, Eckhard (2018), **Education and Training in Public Administration and Management in Europe**, The Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe, Palgrave McMillan, London.
- Şaylan, Gencay (2000), “**Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler**”, Amme İdaresi Dergisi, 33, 2:1-21.
- Tortop, Nuri; İspir, Eyüp ve Aykaç, Burhan (1999), **Yönetim Bilimi**, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Vigoda, Eran (2002), **Public Administration: An Interdisciplinary Critical Analysis**, Marcel Dekker, New York.
- Yükseköğretim Bilgi Sistemi, <https://istatistik.yok.gov.tr/> (Erişim: 11.07.2019).